

L'àvia catalana d'En Beethoven

Autor: Jesús Ruíz Mantilla

Data de publicació: 03-12-2018

El llibre «España en los grandes músicos» explica la influència de la Maria Josefa Poll, àvia catalana d'En Beethoven, en l'interès del compositor per la Península.

No resultava casual que entre el veïnat vienès el coneguessin com «l'espanyol». La seva pell morena, una alçada escassa per al promig teutó, un cert coll de brau i una constant actitud de rebuf contribuïen que hom perseverés a emprar aquest renom per a Ludwig van Beethoven. Però la raó principal residia en els seus gens. La seva àvia materna, Maria Josefa Poll, o bé va néixer al sud dels Pirineus o bé davallava d'una família que va haver d'agafar el camí de l'exili nord enllà en plena guerra espanyola de successió al tron.

El debat segueix obert. Als biògrafs alemanys els reca de fer-ne cabal. En Jan Swafford, autor de la darrera obra de referència sobre la vida del músic, cita la Maria Josefa Poll, però no n'especifica la procedència. Uns altres dos estatunidencs, l'historiador David Jacobs i el professor de Harvard Elliot Forbes, sí que apunten devers els seus orígens hispans. Concretament, llevantins. I ara, el musicòleg espanyol Andrés Ruiz Tarazona ho dóna per fet. "Els alemanys no han volgut creuar el seu geni amb ascendents espanyols; els americans, sí, i a nosaltres des de sempre tant ens ha fet. Però és important i vull reivindicar-lo", comenta. Així ho escriu al seu llibre *España en los grandes músicos* (Siruela).

Al capítol sobre En Beethoven rastreja la seva vinculació amb Espanya en diferents aspectes. "Personals i musicals", apunta Tarazona. Entre els primers, hi ha no només el seu llinatge familiar. "També el constant interès que va mostrar per les notícies que li arribaven del sud".

Es va alegrar molt de la derrota napoleònica a Espanya. Ja havia desposseït el francès de l'homenatge que li va dedicar a la seva Simfonia número 3, Heroica, decebut per haver estat testimoni de com Napoleó oblidava els principis

De la seva àvia tot just si n'existeixen dades. El 1733 es va casar a Bonn amb Ludwig van Beethoven I^r, el mateix nom que el seu nét i també músic. Fou un baix més que acceptable dins del cor de la ciutat, on va arribar a obtenir el càrrec de mestre de capella. Com que la música no donava per a tant, administrava un magatzem de vins.

La proximitat al producte, el tràngol de la desesperació i potser una certa fredor provocada pel desarrelament, afeccionaren la Maria Josefa a la beguda. Va acabar en una clínica, completament alcoholitzada. Abans, havia donat vida a En Johann, pare del geni, cantant també, per bé que tenor.

L'avi d'En Beethoven, mullerat amb Maria Josefa Poll.
IMAGNO GETTY IMAGES

Tot explica una mica millor aquesta flaca d'En Beethoven per Espanya: com, per exemple, que es fixés en Egmont, heroi de la resistència flamenca, i li dedicés una obra; que Fidelio, la seva única òpera, passés a Sevilla i que quan es va fer càrrec de la custòdia del seu nebot Karl decidís integrar-lo al col·legi espanyol que havia fundat a Viena En Cayetano Anastasio del Río, preceptor de diferents famílies aristocràtiques de la Cort.

El mestre va travar una forta amistat amb el músic. Talment com les seves filles Fanny i Nanni. Mercès al diari de la primera, coneixem aspectes crucials de la seva vida i els turments pels quals va anar passant relacionats amb el seu nebot, les seves estretors econòmiques i la seva salut. No tenia descendència i es va bolcar apassionadament en la protecció d'En Karl. De forma invasiva i atabaladora. La Fanny estava bojament —encara que de manera discreta— enamorada del músic. Arribaren a entaular una relació propera, còmplice, però no corresposta, en els seus afectes. En Beethoven mostrava més interès per la seva germana Nanni que no pas per ella.

Per contra, rebia amables plantades per part de la bella però inassolible Nanni. De tota manera, la família Del Río el va ajudar a sobrepassar amb companyia la seva angoixa, el seu mal humor i aquesta mena de malaltia crònica, agreujada aleshores per gripes, dolències estomacals, maldecaps continus i malenconia. Quin greu que la Fanny no tanqués el cercle corresponent. La Fanny el va adorar com molt poques persones ho van fer en vida d'ell.

Jesús Ruíz Mantilla
El País/Cultura
27 de maig 2018
https://elpais.com/cultura/2018/05/27/actualidad/1527442267_166866.html
In English: Beethoven's Spanish grandmother